

WIADOMOŚCI LOTNICZE

ORGAN BIAŁOSTOCKIEGO KOMITETU WOJEWÓDZKIEGO L. O. P. P.

ROK I.

Białystok, listopad-grudzień 1927 r.

Nr. 5—6

„Członek L. O. P. P. który pragnie zorganizować Koło miejscowe powinien natychmiast zwrócić się do odnośnego Komisarza Ligi lub Zarządu Komitetu Powiatowego, ponieważ Ci mogą w myśl art. 30. par. 1. statutu Ligi wyznaczyć go Komisarzem miejscowym, udzielając mu jednocześnie instrukcji i druków”.

Ostrożnie na zakrętach.

„Gazeta Warszawska Poranna” z dnia 6 b. m. umieściła artykuł p. A. Nowaczyńskiego, który ze względu na treść przytaczamy dosłownie.

Redakcja.

Największym i jedynym niebezpieczeństwem europejskim jest już dzisiaj wyłącznie niemiecka organizacja lotnictwa niemieckiego i rosyjskiego, oraz związany z tem ściśle rozrost morderczego przemysłu gazowo-chemicznego.

Szatan ludzkości w tem się teraz ukrywa i z gromowych chmur kunsztownych aparatów będzie siał śmierć i zniszczenie wszelkiej kreatury. Spętane więzaniami Traktatu Wersalskiego, nie mogąc czas jakiś u siebie, na swoich terenach rozbudowywać arsenału z nowymi śmiertcionośnymi sztukami, zdecydowały się Niemcy na szerokie tereny europejskiej Rosji, stworzyć szybko potworne laboratoria, zagładę wrogów preparujące. Bonapartyzm sowiecki rośnie na drożdżach, dostarczonych przez zapracowane nad zemstą mózgi niemieckie i bonapartyzm ten w aerochemicznych przygotowaniach czerpie swe soki i swe siły.

Rozgospodarowali się Niemcy w Sowietach w tej dziedzinie, całkiem jak u siebie, postawili na nogi wszystko i zagarnęli pod swoją kontrolę tak, że gdy się o sowieckim lotnictwie mówi, to mówi się o niemieckim, a gdy się o rosyjskiej fabrykacji gazów wojennych pisze, to się wyjawia tylko, co siłami rosyjskiego robotnika wytwarza piekielny intelekt germański w służbę odwetu wprzągnięty.

Rosyjska nawigacja powietrzna już przed wojną i podczas wojny stała na dość wysokim stopniu. Zdrugotana wraz z armją, odrodziła się przy walnej i stałej pomocy niemieckiej, oraz przez fanatyczną, najszersze warstwy obejmującą propagandę wewnętrzną.

Awjacja wojskowa jest oczkiem w głowie Rewojensowietu i głównym punktem jego ambicji. Sowiecki „Awjachim”, pendant naszego L. O. P. P. Ka, jest najliczniejszym na globie związkiem propagandy i społecznego subsydjowania lotnictwa wojskowego i cywilnego, agitującym z zaciętkim gorączkowym tempem i werbującym nawet po wsiami i na Syberji. Sowiety mają najdłuższą w cyfrze kilometrów i rozpiętości sieć komunikacyjną, już łączącą centrum z Kaukazem, z Mongolją, z Chinami. Sowiety mają trzy na wielką skalę urzędzone i czynne od 3-eh lat instytuty aero-dynamiczne. Sowiety mają 28 aerodromów cywilnych, przeszło 30 wojskowych. Pod względem długości sieci komunikacyjnej drugie z rzędu są Niemcy (25.000 klm.), trzecia Ameryka, czwarta Francja, poczem Anglja, Włochy itd., Polska 2.040 klm. Prawie cała komunikacja cywilna obsługiwana jest niemieckimi Fokkerami i Junkersami i znajduje się w rękach trzech wielkich towarzystw: Dobrolotu, Dornluftu (niemiecka) i ukraińskiego „Ukr-wozduchoputu”.

Jakiś czas monopol w dostarczaniu wielkich aparatów komunikacyjnych miał prof. Junkers z Dessau, którego zakłady (2800 robotników) rozbudowały pod Moskwą wielką filję (Fila), dostarczającą, wedle umowy, 300 aparatów rocznie. Ryzyko i straty ewentualne miał pokrywać rząd niemiecki. W ministerstwie Reichswehry istnieje departament specjalny dla przemysłu wojennego w Rosji t. zw. S. G. (Sondergruppe).

Równoczesne atoli zamówienie 100 aparatów od konkurencyjnych zakładów Fokkera dla Sowietów, wywołało dłuższy konflikt prof. Junkersa z Reichswehrą i ten konflikt wpłynął nawet swego czasu na upadek gen. Seeckta. Zakłady w „Fili” przechodziły dwa lata temu przez ciężki kryzys, w którym doszło aż do zerwania umów z sowieckim rządem. Obecnie pracują nietylko normalnie, ale z gorączkowym namiętnością, jak również pięć innych wielkich wytwórni płatowców, mających nietylko niemieckich, ale pono i francuskich konstruktorów.

Tu trzeba dodać, że każdy Fokkerski, czy Junkerski płatowiec cywilny każdej chwili w kilka godzin można przefasonować na wojenny (z karabinami maszynowymi w kabinie) i że Sowiety posiadają już

aparaty noszące powyżej 1.500 klg. materiałów wybuchowych.

Dowodem ściślej łączności wojennej awjacji rosyjskiej i niemieckiej są też wielkie warsztaty „Deutsch-Russische Luftrederei”, oraz to, że znowu rosyjskie kapitały zszangazowane są w niemieckiej Lufthauzie.

Produkcja „sympatycznych” gazów trujących, duszących, porażających, łzawiących, oslepiających, także jest „w pełnym rozkwicie” i także pod patronatem „uczonych” niemieckich. Zdradził to niedawno także poseł socjalistyczny, Kinstler, wyjawiając, że akurat w tym czasie, kiedy Niemcy podpisywały się na locareńskim „Fetren Papier”, właśnie wtedy zakładano w Sowietach dwie nowe większe „wytwórnie” gazów trujących...

W ostatnim roku niektóre jawne i tajne firmy niemieckie też zbudowały w Rosji swoje filje. „Pięknie pracuje” fabryka fosgenu pod Charkowem, podczas, gdy filja hamburskiej firmy Lindnera wypuszcza dziennie pełne wagony kombinacji chlorowych i H.C.N., wogóle przemysł „chemiczny” tego typu rozwinął się „świetnie”, aczkolwiek nie trzeba też tego zatajać, że i cały przemysł rosyjski nietylko osiągnął już, ale przekroczył w rozwoju poziom przemysłu przedwojennego.

I otóż to wszystko razem wpływa także mocno na „ewolucję” w kierunku „bonapartyzmu” w kierowniczych sferach Sowietów, zarówno w tych, co są przy władzy, jak i tych, którym grozi G. P. U. lub banicja... Bonapartyzm ten będzie w swym stylu bardzo nowoczesny, bo aerochemiczny, mocno kwasem pruskim (H. C. N.) operujący i przez sztab pruski sugerowany i dyrygowany.

To wszystko musimy sobie zacząć uświadamiać trzeźwo i spokojnie i wedle tego regulować nową rzeczywistość.

Przyszłość nasza bowiem rozstrzygać się będzie w powietrzu.

Awionetki polskie.

Dnia 9 października r. b. zakończył się I-szy Konkurs Polskich Awionetek. W konkursie wzięło udział 6 awionetek, konstrukcji: 1. p. J. Drzewieckiego, studenta Politechniki Warszawskiej, wykonana w Warszawie, 2. pp. Wigury i Rogalskiego, stud. Polit. Warszawskiej, wykonana w Warszawie, 3. inż. L. Cywińskiego, wykonana w Wytwórni Samolotów w Białej Podlaskiej, 4. p. pilota B. Skrabę, kierownika montażu C. W. Lotn. wykonana w Warszawie, 5. B-ci S. i M. Działowskich, pilota i mechanika wojskowych, wykonana w Krakowie, i 6. p. W. Kozłowskiego ucznia Gimnazjum w Kaliszu, wykonana w Kaliszu.

Awionetka studentów Rogalskiego i Wigury wskutek defektu motoru miała przymusowe lądowanie na nieodpowiednim terenie, co spowodowało uszkodzenie jej i wycofanie z konkursu.

Ogólna kwalifikacja przedstawia się jak następuje: pierwszą nagrodę otrzymała awionetka konstrukcji studenta Drzewieckiego, pilotowana przez porucznika Kalinę.

Druga nagroda przyznana została awionetce konstrukcji inż. Cywińskiego, Pilot mjr. inż. W. Makowski.

Trzecia nagroda przypadła awionetce konstruktora W. Kozłowskiego, pilotował inż. Czyżewski.

Czwarte miejsce zajęła awionetka konstrukcji Braci Działowskich pilotowana przez p. S. Działowskiego.

Piąte miejsce otrzymała awionetka p. pilota B. Skrabę, pilotowana przez samego konstruktora.

Awionetki pp. Działowskiego i Skrabę straciły dużo czasu podczas przelotu Warszawa-Dęblin-Warszawa z powodu przymusowych lądowań, wywołanych defektami silników, a inż. Czyżewski na awionetce Kozłowskiego, nie będąc pewnym swego Anzani'ego obrał dłuższy szlak, by w razie lądowania

(którego na szczęście uniknął), mieć dobry teren do lądowania i żeby nie narazić na szwank płatowca, to też stracił dużo czasu i paliwa, zwłaszcza, że chcąc lepiej widzieć drogę, leciał bardzo wysoko, tracąc także dużo czasu i benzyny z tego powodu.

L. O. P. P. popierając rozwój twórczości w dziedzinie lotnictwa (w danym wypadku konstrukcji płatowców o małej mocy silnika), przez urządzenie konkursu z nagrodami i przez subsydjowanie budowy kilku awionetek, spełniła znów jedno ze swych wielkich zadań. Poważne czynniki konkursu są potwierdzeniem słuszności postanowienia Zarządu Głównego L. O. P. P. kontynuowania tej działalności, bo ta droga prowadzi niezawodnie do rozwoju naszego lotnictwa.

Przemysł wojenny w Rosji.

Fachowe czasopismo „La France Militaire” ogłasza na zasadzie źródłowych danych nader interesujące dane, dotyczące obecnego stanu przemysłu wojennego w Sowieckiej Rosji.

A więc Bolszewicy posiadają:

85	fabryk	wyrabiających	pociski	armatnie
12	„	„	„	samoloty
9	„	„	„	motory lotnicze
6	„	artyleryjskich		
10	„	wyrabiających	materiały	wybuchowe
9	„	„	„	karabiny
9	„	„	„	ładunki karabinowe
10	„	„	„	przyrządy optyczne
257	„	„	„	produkty chemiczne
2	„	„	„	maski przeciwlotnicze.

Znaczenie prac przygotowawczych do obrony przeciwlotniczo-gazowej.

Major pilot Romeyko podaje w swej broszurze „Koleje — wojna lotniczo-gazowa” obraz bombardowania bombami lotniczo-gazowymi dwu węzłowych stacji kolejowych, jednej — nieprzygotowanej, drugiej skrupulatnie do obrony przeciwlotniczo-gazowej przygotowanej. Opis ten przytaczamy z nieznacznymi skrótami.

„Dziać się to będzie w sposób mniej więcej następujący: na dworcu kolejowym ruch, kilka transportów oczekuje na drogę, zmieniając parowozy. Na torach zapasowych transporty materiałowe. Sygnalizują nadejście pociągów z obydwu stron. W pewnej chwili ktoś z pracowników kolejowych zauważa zbliżające się płatowce, bądź usłyszy szum silnika (w nocy). Zdając sobie sprawę ze skutków bombardowania, które niebawem nastąpi (bowiem już poprzednio był bombardowany inny dworzec), w panicznym strachu, szerząc popłoch, ucieka z linii, swym krzykiem i widokiem pociągając za sobą kolegów. — Na stacji nieopisana panika — wszyscy pracownicy rzucają swą pracę, uciekając w popłochu ze stacji! Następuje bombardowanie gazowymi, burzącymi i zapalającymi bombami. Część toru uszkodzona, część wagonów rozbita, pociąg materiałowy i składy kolejowe w ogniu. Dyżurny personel ruchu nie zdążył uprzedzić sąsiednich stacji, skąd sygnalizowano transporty, semafor otwarty. Zwrotnice opuszczone, zresztą główna linja już uszkodzona. Maszyniści podjeżdżających pociągów, nie wiedząc o co chodzi i widząc, że semafor otwarty, mogą nie zauważyć sytuacji na dworcu i wjeżdżają normalnym biegiem. Jeden pociąg wykoleja się na zwrotnicy, — drugi, z przeciwniej strony, z powodu mylnie nastawionej zwrotnicy, wpada na pociąg stojący — następuje zderzenie względnie natrafia na uszkodzony tor kolejowy — i wykoleja się. — Tory główne zatarasowane rozbitymi pociągami.

Lotnicy rażą obydwą pociągi zrzucaniem bombami. Panika, — spotęgowana jeszcze porą nocną. Wszyscy w popłochu opuszczają transporty, biegnąc przed siebie.

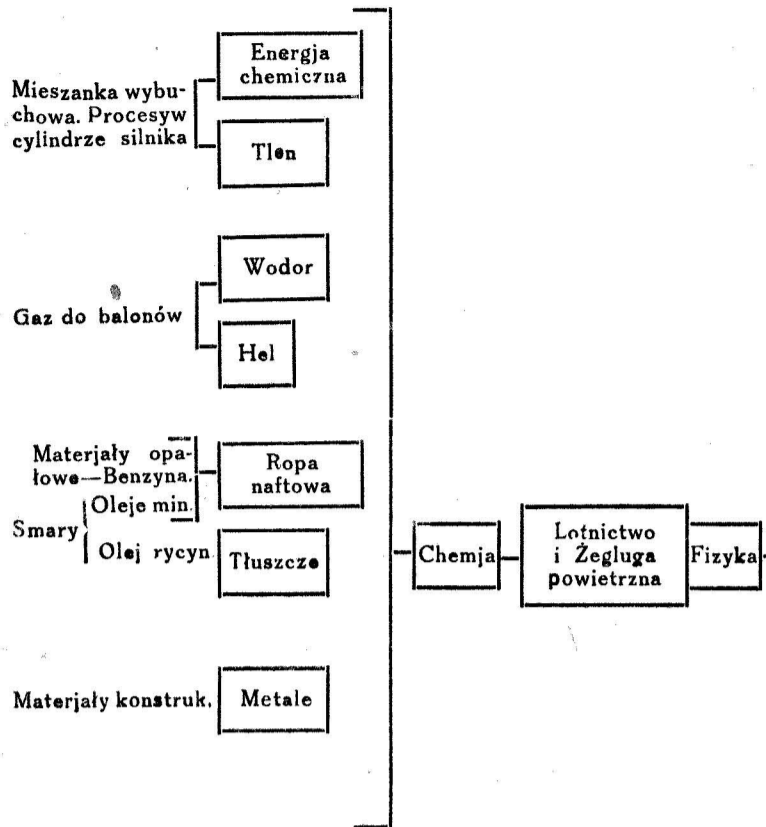

Ogłaszajcie się w Wiadomościach Lotniczych.

Lotnictwo a program fizyki w szkole średniej.

Mierzenie	Pojęcie o pomiarach precyzyjnych w technice nowoczesnej; znaczenie dla lotnictwa.
Kinematyka	Bogactwo ruchów samolotu. Ruch śmigła.
	Moment obrotowy śmigła; jego zrównoważenie.
Dynamika	Rozkład i równowaga sił działających na płat. w locie. Ciśnienie statyczne atmosfery. Ciśnienie dyn.(ciśn. pręđ.)
	Spadochron. Prawo wzrost. oporu do kwadr. a ciężaru do sześć. w lotn.
Mechanika	Tarcie i opór ośrodka
	Twory latające w przyrodzie; charakter lotu w zależności od wymiarów. Zasady lotu dynamicznego. Znaczenie profilu. Krótka teoria śmigła.
Energja i praca	Moc silnika lotniczego (pojęcie w obliczaniu).
	Energja kinetyczna i potencjalna; przemiana jednej w drugą.
Aerostatyka	Balony; sterowce,
	Pojęcie o wytrzymał. tworzyw. zastosowanie w lotnictwie.
Meteorologia	Aerologia. Wiatry terenowe; wiatry zmienne. Ocean powietrzny, jako źródło energii; Znaczenie meteorologii dla lotnictwa.
Ciepło	Termodynamika — Silniki lotnicze. Przewodnictwo ciepła — chłodnice silnikowe. Tarcie jako źródło ciepła, — Tarcie tłka; znaczenie smaru.
Optyka	Fotografia powietrzna; jej zastosowanie. Przyrządy optyczne w lotnictwie. Loty nocne i podczas mgły; urządzenia oświetleniowe.
Akustyka	Zmiana natężenia i szybkości głosu ze wzrostem wysokości. Metoda akustyczna wyznaczania wysokości samolotu w locie. Metoda akustyczna wykrywania samolotu.
Elektryczność	Radio, radiogonometr, kierowanie samolotem z ziemi. Magneto.
Magnetyzm	Igła magnetyczna a nawigacja powietrzna.

Oczywiście, że samolot nie może i nie powinien być jedynym. obiektem konkretyzacji. Apelując od czasu do czasu do lotnictwa, nauczyciel powinien zachować pewną miarę, którą mu wskaże jego takt i praktyka fachowa.

Co do wykroczenia poza ramy programu, to istotnie schemat wykazuje pewne, nie wielkie zresztą, wykroczenie poza te ramy, ale chyba nie znajdzie się dziś takiego nauczyciela fizyki, któryby wobec tak wielkiego wynalazku, jakim jest samolot, nie zgodził się z koniecznością wprowadzenia do kursu fizyki chociażby elementarnych wiadomości z dziedziny mechaniki powietrznej i jej zastosowania w lotnictwie — jak również nie znajdzie się dziś takiego nauczyciela, któryby nie przyznał słuszności wprowadzenia do programu fizyki działu o lampie katodowej i stosowanie jej w radiotechnice.

Jan Kowal.

nauczyciel Gimnazjum im. Ad. Mickiewicza w Wilnie.

IV Tydzień Lotniczy.

POWIAT KOLNEŃSKI.

Koło Miejscowe w Kolnie	388,45
Koło Miejsc. w Stawiskach (burmistrz)	251,05
Magistrat w Kolnie	83,50
Urząd Gminy Czerwone	276,56
„ „ Gawrychy	269,52
„ „ Jedwabne	322,18
„ „ Łyse	206,68
„ „ Mały Płock	470,38
„ „ Przytuły	334,64
„ „ Rogienice	652,85
„ „ Stawiski	244,22
„ „ Turośl	200,46
Razem	3.700,49

Zawdzięczając energicznej akcji Komisarza Ligi p. starosty Kulikowskiego i wydatnej a bezinteresownej pracy urzędnika tamt. starostwa Kieleckiego w IV. Tygodniu Lotniczym złożyli grosz swój w ofierze najszersze warstwy miejscowego społeczeństwa, nie jak dotychczas, przy wszelkiego rodzaju zbiórkach na cele społeczne, sama inteligencja.

Na wsi była przeprowadzona zbiórka, poza gotówką, w naturze, w postaci zboża i jaj. Zbiórkę przeprowadzali sołtysi pod kierunkiem urzędów gminnych. Dużo wysiłku i zrozumienia wykazali wójtowie i pisarze gminni, wśród których wywiązało się nawet pewne współzawodnictwo o pierwszeństwo w osiągnięciu wyników tej zbiórki. Szczególnie wyróżniła się gmina Rogienice przez osiągnięcie największej sumy ofiar. Przyczynili się w znacznym stopniu Komisarz Miejskowy Ligi Józef Lange oraz wójt gminy Roch Piwowarski. Z uznaniem podkreślając ofiarną i owocną pracę wszystkich pp. wójtów gmin, pisarzy gminnych oraz pp. sołtysów, żywimy niepełną nadzieję, że ludność powiatu kolneńskiego dążąc w ich ślady zrozumie i poprze wysiłki Ligi zmierzające ku stworzeniu silnego lotnictwa rodzimego, jako podstawy spokojnej pracy i dobrobytu.

W.

Fizyka zarówno, jak i chemja mają bardzo dużo punktów stycznych z lotnictwem. Wystarczy popatrzeć na schemat, który wyżej podajemy, żeby przekonać się, że niema w fizyce takiego działu, który nie znalazł większego lub mniejszego zastosowania w lotnictwie.

Od nauczyciela wszakże, od jego własnego zainteresowania się lotnictwem i inteligencji w tej dziedzinie wiedzy, będzie zależało, czy wyzyska on swój przedmiot w kierunku zainteresowania młodzieży lotnictwem, czy też ograniczy się ogólnikową wzmianką o samolocie w pewnym miejscu kursu, jak to ma miejsce w niektórych podręcznikach fizyki.

Na pierwszy rzut oka może się wydać, że podany schemat usiłuje z fizyki zrobić naukę lotniczą, narzuca szereg zagadnień, wykraczających po za ramy programu ministerjalnego i że nauczycielowi nawet przy dobrych chęciach, nie starczyłoby czasu na takie rozszerzenie programu. Tak jednak nie jest.

Chodzi tu nie o systematyczny wykład różnych gałęzi wiedzy lotniczej, a o pewną metodę wykładów fizyki i konkretyzowania materiału tego przedmiotu. Chodzi mianowicie o to, by nauczyciel w odpowied-

nich miejscach kursu w sposób prosty, ale ciekawy poinformował albo tylko przypomniał uczniom, jak zastosowano w lotnictwie pewne prawo fizyczne, albo jak wykorzystane zostało pewne zjawisko. Często zresztą uczniowie sami interpelują nauczyciela, wysuwając zagadnienia lotnicze, związane z przerabianym działem.

Podany schemat wykazuje, że samolot jest wspólnym obiektem dla konkretyzacji znacznej części materiału fizyki i chemji.

Gdy nauczyciel mówi o ruchach, siłach, momentach i równowadze sił, gdy mówi o tarcu i oporze ośrodka—ucieka się zwykle do machin prostych i do takich obiektów, jak lokomotywa, wóz kolejowy lub okręt, na których te pojęcia i wielkości dadzą się uprzytomnić.

Nierównie jednak lepiej można to zrobić, biorąc jako obiekt konkretyzacji—samolot, który dziś bezporównania więcej interesuje młodzież, niż lokomotywa albo wóz kolejowy (a przecież zainteresowanie jest najważniejszym czynnikiem w procesie nauczania).

Naczelny Redaktor: Roman Wolski, członek Zarządu Komitetu Wojewódzkiego.

Odpowiedzialny redaktor: Marjan Wojewódzki, pilot.

BROWAR DOJLIDY

KS. JERZEGO LUBOMIRSKIEGO

W BIAŁYMSTOKU.

ZNAKOMITE PIWA:

LUKSUSOWE,

MARCOWE,

EKSPORTOWE,

PILZEŃSKIE.

Fabryka DYKT E. HASBACH

w Białymstoku.

SUPRAŚLSKA SUKIENNA MANUFAKTURA

„S. H. CYTRON”

Spółka Akcyjna

Białystok, Kupiecka № 35.

6-1

Białostocka Fabryka KOLDER I SUKNA

OSWALD TRILLING I SYN

Sp. Akc.

Białystok, telefon № 1-57.

6-1

Doktor M. KANEL

Choroby weneryczne, skórne i włosów, leczenie i prześwietlanie promieniami RENTGENA. Naświetlanie lampą kwarcową. Przyjmuje od 9-12 i od 5-8 w. Kobiety od 4-5 pp. Białystok, ul. Sienkiewicza 37, tel. 5-95.

Dr. J. WALEWSKI

Choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe. Naświetl. lampą kwarcową. Przyjmuje rano do 1 i od 4 do 8 w. Kobiety 4-5 pp. W niedzielę od 11 do 1 i od 4 do 5 pp. Ul. Sienkiewicza 14 m. 3 (II piętro) telef. 9-49.

SPRZEDAŻ MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH

T. Wołowelski

Telef. 11-50. BIAŁYSTOK, Grochowa 2.

SKŁAD TECHNICZNY do przemysłu włókienniczego I. Meżebowski i L. Gorfajn.

Białystok, ul. Kupiecka Nr. 19 Tel. 7-34.

Motys FAJNSOD S-wie

Białystok ul. Giełdowa 11. Tel. 4-81.
Szyby, lustra, ramy, forniery i dykty.
Firma egzystuje od r. 1870.

Biuro Techniczno-Handlowe

Henryk SCHEERSCHMIDT i KOCH

w Białymstoku ul. Sienkiewicza 27—Tel. 332. Po godz. 7 wieczorem tel. 663 i 664 adr. tel. „Scheerschmidt”. Przedstawicielstwo światowej sławy marki samochodów „CHEVROLET” fabrykat GENERAL MOTORS COMPANY.

Poleca ze składu: Pasy transmisyjne ze skóry, sierści wielbłążej i BALATA. Rury gazowe i łączniki do nich. Wentyle i krany do pary i wodociągu. Manometry. Tarcze szmerglowe i pilniki. Uchwyty do tokarń i wiertarnie. Gwintownice. Wyroby asbestowe i gumowe. Oleje cylindrowe i maszynowe. Smary i tłuszcze firmy VACUUM OIL COMPANY. Piły tartaczne i cyrkularki. Piótno i papier szmerglowy. Płyty usz. zelniające: Asbest, Klingeryt i Mooryt. Wszelkie materiały wchodzące w zakres instalacji elektrycznej. GAZA SZWAJCARSKA do młynów. Palta gumowe nieprzemakalne. Brezenty. Opony gumowe, i akcesoria samochodowe. Lampy katodowe „Philipsa”. Baterje anodowe. Linoleum Libawskie.

ZAKŁAD GARBARSKI

JAKÓBA MAREJNA

BIAŁYSTOK,
ul. Żelazna 19. Tel. 4-69.

B. IGŁA, Białystok

ul. Sosnowa 2. — Telef. 7-81.

SPRZEDAŻ cementu, wapna (Zjednoczonych Zakładów Wapiennych „Wapnorud” Sp. Akc. w Rudnikach), gipsu, cegły zwyczajnej, cegły ogniotrwałej, gliny ogniotrwałej, papy dachowej, smoły gazowej i drzewnej, dachówek palonych i abestowo-cementowych oraz innych artykułów budowlanych.

BIURO TRANSPORTOWE

D. M. SOLNICKI, M. ROGOWSKI i S-ka
BIAŁYSTOK.

Kupiecka 6. Adres telegraficzny „SERS” Telefon 1-92.

Biuro transportowe

Warszawski Record

Telefon № 443. Białystok, ul. Kupiecka № 11.

KAHN i REJSKIND

Sp. z ogr. odp.

PRZEMYSŁ LEŚNY.

Białystok, ul. Kupiecka 1. — Telefon 2-92.

APRETURA

A. ŁUŃSKI SWIE

GRÓDEK, pow. Białostocki
ul. Fabryczna 8. Tel. 9.

SKŁAD FABRYCZNY

BIAŁYSTOK, Sienkiewicza 35. Tel. 4-02

RESTAURACJA

„ARWARJUM”

A. MANDELBAUMA

BIAŁYSTOK,

Rynek Kościuszki № 6. Telefon 224.

HUGO PETER Jr.

PRZEDSTAWICIELSTWO I SKŁAD FIRMY

I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft.

BIAŁYSTOK, ul. Branickiego 5. Telefon № 38.

Adr. teleg. PETER-BIAŁYSTOK.

GALICYJSKIE TOWARZYSTWO NAFTOWE

„Galicja” S.A.

RAFINERJA W DROHOBYCZU.

Biuro sprzedaży w Białymstoku

Nafta, benzyna, smary, olej samochodowy „GALTOL”.
Rynek Kościuszki № 11. — Telefon 8-36.

FABRYKA KAFLI

JANA KUCHARSKIEGO

m. BIAŁYSTOK, UL. GRUNWALDZKA № 41.

Kafle, gzymsy, piece i kuchnie kaflowe przenośne.

Budowa pieców.

Firma istnieje od 1894 r. — Telefon № 11-98.

3-2

PAŃSTWOWA SZKOŁA RZEMIEŚLNICZO-PRZEMYSŁOWA

w Białymstoku, Antoniuk.-Fabryczny 1 Tel. 377

przyjmuje zamówienia na roboty ślusarskie, tkackie i przedziałnicze.

2-2

STANISŁAW HOMAN

Bron, amunicja, przybory myśliwskie i sportowe.

Kolektura Loterii Państwowej № 704.

Białystok, ul. Rynek - Kościuszki 5,
telefon 5-87.

2-2

ZAKŁAD GARBARSKI

„ALEKSANDROWICZ”

Sp-ka z Ogr. Odp.

Białystok, ul. Kijowska № 9.

przyjmuje się do wyrobu wszelkie roboty w zakresie garbarstwa wchodzące

2-2

KSIĘGARNIA NAUCZYCIELSKA W BIAŁYMSTOKU

SP. Z OGR. ODPOW.

CENTRALA: Telef. № 4-23. FILJA:

ul. Kilińskiego № 10. ul. Sienkiewicza № 21.

ODDZIAŁ W BIELSKU-PODLASKIM.

Konto czekowe P. K. O. № 62.955.

Zaopatruje szkoły w biblioteki i podręczniki szkolne.

Poleca materiały piśmienne i przybory kancelaryjne po cenach konkurencyjnych.

Biura i sklepy otrzymują specjalny rabat.

Zamówienia wykonują się szybko i solidnie.

**Popierajcie polską placówkę
handlową!**

2-2

„WĘGLÓWKA” Spółdzielnia węglowa dla funkcjonariuszy Państw. Cyw. i Wojsk. Rzplitej Polskiej. Spółz. z ogr. odp. Centrala w Krakowie. Oddział Białystok, Kilińskiego 9, telef. 11-42. Sprzedaż węgla Górnośląskiego Koncernu „Robur” na długoterminowe spłaty.

3-2

CENA OGŁOSZEŃ: Cała strona 250 zł., 1/2—130 zł., 1/4—70 zł., 1/8—40 zł. Najmniejsze (2×9 cm).—5 zł. Powtarzające się o 25% taniej. Ogłoszenia są przyjmowane tylko do 25 każdego miesiąca. Administracja zastrzega sobie prawo kolejności zamieszczania ogłoszeń.